

Miljö- och Energidepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se

103 33 Stockholm

Stockholm

Vår referens

Dnr

2018-01-10

Philip Thunborg

M2017/02561/Ee

Remissyttrande av Energimarknadsinspektionens rapport Nya regler för elnätsföretagen inför perioden 2020-2023

Företagarna har givits tillfälle att lämna synpunkter på Energimarknadsinspektionens rapport och yttrar följande:

Företagarna välkomnar regeringens ansats att skapa en mer förutsägbar och stabil reglering som kan möta de stora utmaningarna samhället och energisystemet står inför. Det är även en god ambition att säkerställa att elnätsföretagen tar ut skäliga kostnader eftersom att branschen verkar på en monopolmarknad. Företagarna anser att Ei:s förslag för en mer detaljerad reglering av intäktsramarnas fastställande och att det finns en tydlig reglering för företagets avkastning kan vara positiv, med visst förbehåll över det faktum att kraftigt begränsad avkastning hämmar investeringar i att upprusta och utveckla elnätet som står inför utmaningar de kommande åren. Detta bör analyseras ytterligare och om regleringen införs bör det finnas utrymme för justeringar när utfallet har utvärderats.

Företagarna anser att en reglering ska baseras så att elnätsföretagen får ersättning för sina kostnader med skälig vinst samt incitament att fortsätta göra nödvändiga investeringar i elnätet. Vi behöver ett modernt elnät med hög leveranssäkerhet och stabil prisbild för att främja näringslivets konkurrenskraft och säkerställa att kompetens finns tillgänglig för att möjliggöra transformationen av infrastrukturen.

Elnäten står inför den största investeringspuckeln sedan 70-talet

Den senaste investeringspuckeln som de svenska elnäten stod inför var under 60/70-talet drivet av bland annat oljekrisen vilket innebär att nu 40-50 år senare står elnäten inför nästa stora investeringspuckel för att möta samhällets utmaningar med urbanisering, energiomställning och digitalisering. Elnäten är även en möjliggörare av den ambitiösa blocköverskridande uppgörelsen, Energiöverenskommelsen 2016, och de mål som då sattes upp. Bland annat ska Sverige senast år 2045 inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp samt en 100 procent förnybar elproduktion år 2040. För att Sverige ska kunna uppnå dessa mål krävs effektivare och smartare elnät, vilket ställer stora krav på investeringar.

Stabilitet och förutsägbarhet en bristvara – regleringen ändras vart fjärde år

Elnätsföretagen och kunderna skulle ha nytta av en stabil och förutsägbar reglering. Tyvärr har intäktsregleringen tidigare förändrats kraftigt vid flera tillfällen. Sedan avregleringen har reglermodellen ändrats fyra gånger där 2016 genomfördes den senaste stora förändringen genom att annuitetsmetoden byttes mot en linjär metod vid kapitalkostnadsberäkningen. Nu föreslås ännu en stor förändring av intäktsregleringen från 2020.

Konsekvenser för investeringar och sysselsättning

Utredningen brister i konsekvensanalysen för kunder och nätföretag av den osäkerhet som skapas med kortsiktigt perspektiv för reglermodellen (kalkylräntan) och efterhandsreglering samt den ökade risken för stora skillnader i intäktsramarna mellan tillsynsperioderna. Hade det varit möjligt för elnätsföretagen att ta ut intäktsramen under en längre tid än nuvarande modell kan höjningar i priserna dämpas och kostnaderna för kunderna mer jämna och enhetliga.

Det är oklart vad rapportens förslag innebär för konsekvenser av så mycket lägre intäktsramar för bland annat investeringsnivåer, elnätsföretagens ekonomi, leveranssäkerhet och i förlängningen för kunderna. Det bör vara i departementets intresse att ytterligare analysera detta. Risken är att den föreslagna regleringen minskar incitamenten att investera och ger dessutom en så låg intäktsram att finansiering av investeringar försvåras vilket i sin tur påverkar alla de bolag och anställda som arbetar med moderniseringen av elnäten.

Sveriges järnvägar är ett tydligt exempel som visar vad bristande investeringar kan leda till. Vi får idag betala dyrt för det enorma investeringsunderskott som har byggts upp under åren. Tåg som stannar och försenade resenärer skapar stora samhällskostnader. Vi har inte råd med en bristande och otillförlitlig infrastruktur. För att säkerställa en tillitlig elnätsinfrastruktur måste vi fortsätta att skapa incitament för investeringar i ett robust och smart elnät.

Ökad oförutsägbarhet i investeringsvolymerna inom elnätsbranschen kommer att påverka en stor andel av de bolag och anställda som arbetar inom entreprenadbolag och det stora antalet lokala firmor i Sverige som inom schaktning, elmontage och elinstallation. Vi förutsätter att både staten och elnätsföretagen tar sitt ansvar för att säkra framtidens tillgång på el.

Förslag på författningsreglerad avkastning (WACC)

Ei föreslår att metoder för beräkning av en WACC-ränta och dess parametrar ska fastställas i en förordning. De EU-rättsliga och konstitutionella aspekterna på förslagen är tveksamma och därmed viktiga att analysera.

Kan regeringen bemyndiga Energimarknadsinspektionen att fastslå hur avkastningen ska bestämmas i en förordning?

Enligt EU:s elmarknadsdirektiv ska frågor för beräkning av eller metoder för beräkning av tariffer och även tillåten intäkt vara möjliga att överklaga. Därför följer av direktivet och befintlig praxis att regeringen inte får fatta beslut i dessa frågor, utan att det ligger på regleringsmyndigheten.

Komponenter i en reglering som kalkylräntans nivå måste vara en balans av behovet av att investera, till skälig kostnad för kunderna och ge en rimlig avkastning till ägarna av elnäten. Frågan är dock om det är rimligt att fastställa detaljer i lag, förordning eller föreskrift, utan att vara möjliga att överklaga. Det övergripande syftet med förhandsregleringen är att skapa förutsägbarhet för elnätsföretagen och deras kunder. Kalkylräntan och därmed varje parameter måste fastställas på förhand inför varje tillsynsperiod.

Slutord

Elnäten är en möjliggörare till att uppnå de ambitiösa målsättningar som fastställdes i Energiöverenskommelsen 2016. Vi ser att bristen av konsekvensanalys för hur förslaget slår på olika delar såväl som helheten av branschens förmåga att investera samt risken för oförutsägbarhet för de branscher som är beroende av elnätsbolagen saknas. Det finns även oklarheter om det finns en legal analys för hur författningsändringarna går att göra med tanke på rådande EU-direktiv.

En ökad oförutsägbarhet påverkar inte bara elnätsföretagen utan alla företag och anställda som arbetar med att bygga, utveckla och underhålla elnäten. Nuvarande modell med en anpassning av avskrivningstiderna för elnätsanläggningarna kommer att ge stabilare prisnivåer samt borde ge fortsatta incitament att investera och fortsatt möjliggöra den stora omställningen av energisystemet. Vi måste undvika att hamna i samma situation som järnvägen. Vi förutsätter att både staten och elnätsföretagen tar sitt ansvar för att säkra framtidens tillgång på el.

Företagarna

Patrik Nilsson

Chef Analys & Opinion

Philip Thunborg

Analytiker